

Ostolaskutietojen toimittamisen pilotoinnissa käytettävä AURA-ohjeluonnos

VN asetus hyvinvointialueen taloutta koskevien tietojen toimittamisesta

3 § ... tietojen toimittamisen aikataulu

10) Ostolaskut edelliseltä kalenterikuukaudelta toimitetaan viimeistään seuraavan kalenterikuukauden **20. päivänä**

Ostolaskutietojen kuukausittaisen raportoinnin perustelut

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman luvun 6.2 Reilumman kilpailun Suomi mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontaa vahvistetaan, perustetaan hankintatietokanta, joka mahdollistaa kehitystoimien ja lainsäädäntömuutosten arvioinnin, parhaiden käytäntöjen levittämisen ja väärinkäytösten havaitsemisen, sekä säädetään julkisyhteisöjen ostolaskudata avoimesti ja keskitetysti julkaistavaksi ilman erillistä pyyntöä.

Ehdotettavan hankintatietovarantolain 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan tietovarannon käyttötarkoituksena on parantaa hankinta- ja ostolaskutietojen yhdenmukaisuutta, avoimuutta ja analysointia. Saman lainkohdan 3 kohdan mukaan tietovarannon käyttötarkoituksena on tehostaa julkisia hankintoja ja hallinnon toimintaa sekä edistää oikeaan ja riittävään tietoon perustuvaa julkisten hankintojen kehittämistä ja päätöksentekoa.

Ehdotettavan hankintatietovarantolain 4 §:n 4 momentin mukaan kuntien, kuntayhtymien, hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien ostolaskutietojen toimittamisen ajankohdista säädetään kuntalain (410/2015) 120 a §:ssä ja hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 120 §:ssä tarkoitetussa menettelyssä.

Ostolaskutietojen kuukausittainen toimittaminen on hankintatietovarannon käyttötarkoituksen kannalta olennaista tai jopa osin välttämätöntä hankintojen tehokkaan valvonnan mahdollistamiseksi. Hankintojen valvonta on olennainen osa julkisen hankintojen tehokkuuden varmistamista.

Kuukausittaista harvempi ostolaskutietojen raportointi ei todellisuudessa mahdollistaisi puuttumista epäasiallisiin hankintamenettelyihin. Esimerkiksi suoramarkkinointia koskevan muutoksenhakuajan tarkoituksenmukainen hyödyntäminen edellyttää riittävän tiheää raportointia. Asiassa on syytä huomioida sopimuksen teon ja laskutuksen väliset viiveet, jotka jo itsessään vähentävät tiedon ajantasaisuutta. Puuttuminen epäasiallisiin hankintamenettelyihin, muutoksenhakuajat huomioiden, edellyttää mahdollisimman ajantasaista tietoa erityisesti hankintasopimuksen alkuvaiheessa. Kuukausittainen raportointi näin ollen vahvistaisi muun muassa yritysten oikeusturvaa ja parantaa kilpailua.

Hankintatietovarannon tietojen on tarkoitus palvella myös hankintayksiköiden operatiivista hankintojen johtamista ja tarjota tähän työkaluja. Riittävän tiheä raportointi palvelee myös tätä tarkoitusta.

VM hyvinvointialueiden taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista

Sisältyy olemassa oleviin pykälämuotoiluihin: käsitellään kahtena uutena raportointikokonaisuutena osana muuta toimitettavaa taloustietoa

Hyvinvointialueiden AURA-käsikirjan ohjeluonnos

Luku 7: XBRL-taulukkomallit, raportointikokonaisuuksien sisältö ja raportointiohjeet

7.xx Ostolaskujen raportointi (kuukauden 20. päivään mennessä edelliseltä kuukaudelta) = OTI ja OTU

Ostolaskujen toimittamisvelvoitteesta valtiolle säädettäisiin xx laissa. Ostolaskut tulee toimittaa kultakin kalenterikuukaudelta seuraavan kuukauden 20. päivään mennessä Valtiokonttorin tietovarantoon XBRL-, CSV-, XML- ja JSON-muodossa. Ostolaskuista tulee toimittaa kaikki otsikko- ja tiliöintirivitiedot. Lisäksi tuoterivitiedot tulee toimittaa verkkolaskulain mukaisena sähköisenä laskuna saapuneesta ostolaskusta. Jos hankintayksikölle saapuneella laskulla ei ole lainkaan sähköisen laskun tuoterivejä (esimerkiksi paperisena tai sähköpostilla saapunut lasku), ei tuoterivitietoja tarvitse täydentää raportointiin.

7.xx.x OTI Raportoitavat tiedot

Raportoitavia ostolaskuja ovat käyttötalouteen ja investointeihin liittyvien palveluiden, aineiden ja tarvikkeiden ostoihin tai vuokraamiseen (esim. leasing tai muu vuokraaminen HUOM! vain julkisista hankinnoista) liittyvät laskut. Ostolaskuna raportoidaan myös lakisääteiseen yhteistoimintaan liittyvät ostolaskut. Tällaisia ostolaskuja muodostuu mm. hyvinvointi ja -kuntayhtymiltä ostetuista asiakaspalveluista (kuten Uudenmaan alueen HUSyhteistyö ja muu alueiden välinen yhteistyö)

Ostolaskuja kirjataan sekä tuloslaskelman että taseen tileille. Ostolasku raportoidaan sillä tilillä, jolle se laskun saapuessa tiliöidään. Jos ostolaskussa on usealle tilille, palveluluokalle tai ALV-kanalle kohdistuvia ostoja, raportoidaan kaikki nämä rivit OTI-raportointikokonaisuudessa. Tietoja hyödynnettäessä saman laskun eri rivit voidaan yhdistää toimittajan tai hankintayksikön laskun tunnisteen perusteella.

Muistiosite ei ole ostolasku. Ostolasku voidaan kirjata ensin taseeseen, josta se kohdennetaan tuloslaskelmaan muistiotositeella esimerkiksi käytön mukaan tai ostolaskun kirjausta voidaan oikaista muistiotositeella tuloslaskelman tililtä toiselle. Näitä muistiotositeita ei raportoida.

Raportointiyksikön sisäisiä laskuja tai vyörytyksiä ei raportoida.

Tietoja ostolaskuista toimitetaan kahdella eri kokonaisuudella: OTI (ostolaskujen tiliöintirivit) ja OTU (ostolaskujen tuoterivit).

Tietoja ei raportoida konsernitasolla. Raportointitaso on Y-tunnustaso.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden ostolaskut raportoidaan osana kunnan/hyvinvointialueen tai -yhtymien tietoja. Liikelaitoksen tai taseyksikön ostoihin liittyvät laskut erotellaan C0060-solussa liikelaitoksen tai taseyksikön HTOL B-tunnisteella.

Alla esimerkissä vihreällä pohjalla kuvataan raportoitava taso. Hyvinvointialueiden palveluluokakohtaisesta raportoinnista poiketen ostolaskuja ei tarvitse kohdentaa tuki-, yleishallinto- tai tilapalveluista varsinaisille palveluille. Hyvinvointialueet tuottavat tukipalveluina mm. ateria- ja siivouspalveluita, lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden varastonhallintaa yms. Ostolasku raportoidaan sillä palveluluokalla, jonne se saapuessaan luonteensa mukaisesti kohdentuu. Esimerkiksi lääkkeet voidaan kirjata suoraan varsinaiselle palvelulle tai tukipalveluihin.

Tukipalveluihin liittyviä laskuja voidaan myös kohdentaa suoraan palveluluokille vastaavasti kuin HHTPP raportoinnissa tehdään.

Palveluluokakohtaisella (HHTPP) raportilla tuotot ja kustannukset kohdennetaan tukipalveluista aiheuttamisperiaatteen mukaisesti varsinaisille luokille kuten ennenkin. Palveluluokakohtaisen raportoinnin ja ostolaskujen raportoinnin ei tarvitse täsmätä keskenään eli ostolaskujen raportoinnissa ei noudateta nettokustannusnäkökulmaa, jossa kaikki kustannukset tulee kohdentaa varsinaisille luokille.

Yllä olevan esimerkin lasku raportoidaan OTI:ssä kokonaisuudessaan Tukipalvelut-palveluluokalla.

Vaihtoehtoisesti lasku on voitu kirjata suoraan esim. kustannuspaikalle Iäkkäiden kotihoito. Näin voidaan edelleen toimia.

7.xx.x Turvakoodi hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien ostolaskutietojen raportoinnissa

Turvakoodia hyödynnetään lähtökohtaisesti hankintatietovarannossa tietojen rajaamisessa ja käsittelyssä. Turvakoodi koskee yksittäisen laskun otsikko- ja tiliöintirivejä ja se raportoidaan, mikäli laskun tiedot ovat julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä. Hankintatietovarantoon tallennettavat tuoterivit on säädetty hankintatietovarantolaissa salassa pidettäviksi, eikä näitä tietoja tarvitse turvakoodilla erikseen merkitä.

Ehdotettavan hankintatietovarantolain 6 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä voi harkinnanvaraisesti jättää toimittamatta lain 4 §:ssä tarkoitettuna tietona yksittäiseen ostolaskuun liittyvät tiedot, jotka on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan perusteella. Tällöin raportojen tulee ilmoittaa vuosittain viimeistään maaliskuun loppuun mennessä Valtiokonttorille siitä, miltä osin se on jättänyt tietoja toimittamatta edellisen vuoden aikana. Valtiokonttorille ilmoitetaan raportoimatta jääneiden laskujen lukumäärä. Tieto raportoidaan käyttäen OTI-raportointikokonaisuuden t00-välilehden kenttää 1909 (lisätieto).

Harkintavallan käytön mahdollistamiseksi raportoitavien turvakoodien taulukossa on koodi ”SC97E”, mikä mahdollistaa raportoijalle sellaisten laskujen koneellisen tunnistamisen, jotka raportoija, harkintavaltaansa perustuen, jättää toimittamatta hankintatietovarantoon. Kyseisellä koodilla varustettuja laskuja ei siis tule raportoida Valtiokonttorille. Kyseinen koodi on yhteinen kaikille hankintatietovarantoon ostolaskutietoja raportoiville organisaatioille.

Taulukko raportoinnissa käytettävistä koodeista:

Turvakoodi	Koodin kuvausteksti	Huomiot
SC970708	Salassa pidettävä, turvallisuus / varautuminen, JulKL 24 § 1 mom. 7k tai 8k	
SC971720	Salassa pidettävä, liikesalaisuus, JulKL 24 § 1 mom. 17k tai 20k	
SC9700	Salassa pidettävä, JulKL 24 § 1 mom. muu kohta	
SC97E	Salassa pidettävä, Hankintatietovarantol 6 § 2 mom.	Kyseisellä koodilla merkityjä laskuja ei raportoida Valtiokonttorille.

Ostolaskutietojen raportoinnissa käytettävä turvakoodi on mahdollista tuoda raportoijan järjestelmien osana verkkolaskun tietoja. Tietojen raportoinnin kannalta tämä ei ole välttämätöntä, mutta suositeltavaa laskujen käsittelyautomaation helpottamiseksi. Turvakoodin voi lisätä myös esimerkiksi sähköiselle tilaukselle ja/tai sopimushallintajärjestelmään, jotta tieto välittyy automaattisesti tilaukseen ja/tai sopimukseen kohdistuville laskuille.

Hankintayksikkö voi pyytää toimittajaansa lisäämään laskulle turvakoodin, joka kulkeutuu laskusanomalla seuraavissa kentissä:

- Finvoice 3.0: ClassificationCode
- TEAPPS 3.0: HEADER/SECURITY_DETAILS/SECRECY_CLASS
- PEPPOL: cbc:Note

7.xx.x Kilpailutustunniste/sopimusnumero

Ostolaskuihin, jotka perustuvat Hankintailmoitukset.fi:ssa ilmoitettuun hankintaan, tulee lisätä Hankintailmoitukset.fi:ssa muodostuva kilpailutustunniste. Kilpailutustunniste raportoidaan ostolaskukohtaisesti. Ostolaskuissa, jotka perustuvat yhden kilpailutuksen osan perusteella tehtyyn hankintasopimukseen, voidaan käyttää kilpailutustunnistetta, joka noudattaa muotoa:

<QQ>/<VUOSI>/<HANKINTAMENETTELYN TUNNISTE>/<OSAN NUMERO>

- Eli esim. QQ/25/014488/001

Ostolaskuissa, jotka perustuvat useamman kuin yhden kilpailutuksen osan perusteella tehtyyn hankintasopimukseen, tulee käyttää kilpailutustunnistetta, joka noudattaa muotoa

<QQ>/<VUOSI>/<HANKINTAMENETTELYN TUNNISTE>/CON<SOPIMUKSEN JÄRJESTYSNUMERO>

- Eli esim. QQ/24/010037/CON001

Tätä kilpailutustunnisteen muotoa voidaan käyttää myös yhteen osaan perustuvien hankintasopimusten kanssa.

Mikäli hankinnasta ei ole tehty jälki-ilmoitusta, ei siitä ole käytettävissä CON-muotoa. DPS-hankintojen kilpailutustunnisteissa käytetään jälki-ilmoituksen hankintamenettelyn tunnistetta.

Hankinnat, joita ei ole ilmoitettu Hilmassa, voi linkittää laadittuun hankintasopimukseen organisaation oman hankintasopimuksen yksilöivän tunnisteiden kautta. Sopimusnumeron voi raportoida myös niiden ostolaskujen osalta, joissa on velvoite raportoida kilpailutustunniste, mutta tämä ei poista velvoitetta raportoida kilpailutustunnistetta. Sopimusnumerona voi toimia esimerkiksi hankintasopimuksen diaarinumero tai muu vastaava sopimuksen yksilöivä numero. Käytettävä tunniste tulee olla raportoivan organisaation sisällä hankintasopimuksen yksilöivä. Näin kyseiseen hankintasopimukseen liittyvät ostolaskut kertyvät saman hankintasopimuksen alle. Tunnistetta valittaessa on huomioitava, ettei tunnistetta voida enää tulevaisuudessa käyttää kuvaamaan toista hankintasopimusta, vaikka alkuperäinen sopimus päättyisikin.

Hyvityslaskut raportoidaan kuten varsinaisetkin laskut. Tärkeää on kohdistaa hyvityslasku samalle kilpailutustunnisteelle / sopimusnumerolle kuin alkuperäisenkin lasku, jolloin sopimukseen kohdistuvien ostojen kokonaisuus säilyy oikean suuruisena.

Ohjeita metricien suhteen:

- String: Tyhjäksi jättämisen sijaan kirjataan ”NULL” kun tietoa ei voida tuottaa.
- Percentage: Jätetään kokonaan tyhjäksi, kun tietoa ei voida toimittaa. ”NULL” kirjaus johtaa validointivirheeseen aineistoa ladattaessa.
- Decimal: Kirjataan desimaalilukuna. Tietopalvelu kykenee ottamaan vastaan arvoja neljän desimaalin tarkkuudella.

- Monetary: Kirjataan rahallisia arvoja desimaalilukuina. Kenttään laitetaan ”0,00”, kun tietoja ei voida toimittaa. ”NULL” kirjaus johtaa validointivirheeseen aineistoa ladattaessa.
- Date: Kirjataan tietoja vain muodossa dd.mm.yyyy. Tositepäivämäärä on pakko raportoida kaikissa tilanteissa. ”NULL” kirjaus johtaa validointivirheeseen aineistoa ladattaessa.

7.xx.x Henkilötiedot hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien ostolaskutietojen raportoinnissa

Valtiokonttori voi ottaa vastaan ja käsitellä henkilötietoja, jotka koskevat

- yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimintaa harjoittavaa toimittajaa
- toimittajaa, joka on luonnollinen henkilö (ei henkilötunnusta)
- toimittajan palveluksessa olevaa luonnollista henkilöä (esim. konsultin nimi)
- hankintayksikön palveluksessa olevaa luonnollista henkilöä (esim. palvelun tilannehenkilön nimi).

Valtiokonttorille ei saa toimittaa tuotteen tai palvelun kohteena olevan luonnollisen henkilön tietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tietoja. Tässä kohden tulee huomioida myös välillisen paljastumisen riski.

7.xx.x OTI Ostolaskujen tiliöintirivit

Välilehdellä t00 raportoidaan raportoivan tahon Y-tunnus sekä raportointijakso.

Välilehdellä ol-01 raportoidaan ostolaskuista alla olevan taulukon mukaiset tiedot.

Valtiokonttorin Kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietopalvelu tekee raportoituihin aineistoihin automaattisia tarkastuksia, joista nousee tarkastushavaintoja. Hyväksynnän estävä havainto edellyttää tiedon korjaamista lähdeaineistoon ja koko raportointikokonaisuuden toimittamista uudestaan tietopalveluun. Uudelleen toimitetun raportin tiedot korvaavat kokonaisuudessaan kaikki vanhan raportin tiedot. Virheellisiä tietoja ei voi korjata tietopalveluun raportoituun aineistoon tietopalvelussa, joten mikäli raportoidut tiedot ovat virheellisiä, tiedot tulee korjata lähdeaineistoon ja toimittaa sen jälkeen uudelleen tietopalveluun.

Tietokenttä	Tunnus	Tietokentän selite	Pakollisuus	Huomiot	Metric
Tiliöintirivin yksilöivä tunnus	R0010	Tiliöintirivin yksilöivä ID	Pakollinen	Juokseva numero, yhdessä tietolähteyksessä sama ID ei voi esiintyä kuin kerran	-
Toimittajan laskun tunniste	C0010	Toimittajan sisäinen laskun tunniste	Pakollinen	Tämä voi olla esim. toimittajan laskun numero	String

Hankintayksikön laskun tunniste	C0020	Hankintayksikön sisäinen laskun tunniste	Pakollinen	Yksilöllinen esim. tositenumero	String
Kilpailutustunniste	C0030	Laskuilla, jotka liittyvät kansallisen/EU-kynnysarvon ylittävään hankintaan, tulee olla jatkossa Hilmassa generoitu kilpailutustunnus. Mikäli ostoon ei liity kilpailutustunnistetta, kenttään raportoidaan "9999"	Pakollinen		String
Turvakoodi	C0040	Laskuilla, joiden sisällössä on salassa pidettävää tietoa, tulee olla tiedon salassa pidosta kertova merkintä. Ks. turvakoodia koskeva kohta ohjeessa.	Pakollinen		String
Sopimusnumero	C0050	Hankintasopimuksen yksilöivä hankintayksikön sisäinen tunniste, esim. diaarinumero.	Vapaaehtoinen		String
Liikelaitoksen tai taseyksikön HTOLB-tunnus	C0060	Liikelaitoksen tai taseyksikön ostoihin liittyvät laskut erotellaan	Vapaaehtoinen		String
Toimittajan Y-tunnus	C0070	Raportoitava, mikäli Y-tunnus olemassa.	Pakollinen		String
Toimittajan organisaation nimi	C0080	Jos toimittajalla ei ole Y-tunnusta, ilmoitettava toimittajan nimi.	Pakollinen	Jos toimittajalla on Y-tunnus, nimi noudetaan automaattisesti hankintatietovarannossa Y-tunnuksen perusteella.	String

Toimittajan ALV-numero	C0090	Raportoitava, mikäli ALV-numero olemassa.	Pakollinen		String
Toimittajan maatunnus	C0100	ISO 3166 -standardin mukainen 2-kirjaiminen koodi	Pakollinen		String
Tositepäivä	C0110	Kirjanpidon tositepäivämäärä. TAI Ostolaskujen raportoinnissa käytetään laskun hyväksymispäivämäärää, jolloin lasku on valmis maksatukseen (lasku käsitelty, asiatarkastettu ja hyväksytty).	Pakollinen		Date
Laskun valuutta	C0120	ISO 4217 -standardin mukainen 3-kirjaiminen valuuttakoodi	Pakollinen		String
Laskun tiliöintirivin kokonaissumma ilman ALV:ia	C0130		Pakollinen		Monetary
Alv-kanta	C0140	Alv-kanta (0, 10, 14, 25,5)	Pakollinen		String
Alv-koodi	C0150	Organisaation järjestelmän käyttämän koodituksen mukainen Alv-koodi.	Pakollinen		String
Kirjanpidon tilinumero	C0160	AURA-käsikirjan mukainen tilinumero. Tulee olla kulloinkin voimassa olevan raportointitaksonomian mukainen.	Pakollinen	Jos lasku kirjataan saapuessa esimerkiksi selvittelytilille ja sitä ei voida siksi vielä kohdistaa oikealle AURA-tilille, merkitään kenttään "9999".	String
Palveluluokkattunnus	C0170	Tulee olla kulloinkin voimassa olevan raportointitaksonomian mukainen.	Pakollinen	Mikäli tiliöintiriville ei voida vielä laskun käsittelyvaiheessa kytkeä palveluluokkaa, kenttään raportoidaan "9999".	String

7.xx. OTU Ostolaskun tuoterivit

Ostolaskujen tuoterivit raportoidaan omalla raportointikokonaisuudellaan. Ostolaskujen tuoterivitiedot raportoidaan niiden laskujen osalta, jotka ovat saapuneet hankintayksikköön verkkolaskuna ja jotka on raportoitu OTI-raportointikokonaisuudessa. Raportoitaviin tietoihin ei tarvitse tehdä sisällöllisiä korjauksia, vaan tiedot voidaan raportoida verkkolaskulla saapuneella sisällöllä, joka vastaa verkkolaskustandardin teknisiä vaatimuksia. Verkkolaskulta puuttuvaa tuoterivi-informaatiota ei tarvitse täydentää.

Tietokenttä	Tunnus	Tietokentän selite	Pakollisuus	Huomiot	Metric	Verkkolaskuvastaavuus (EN16931)
Tuoterivin yksilöivä tunnus	R0010	Tuoterivin yksilöivä ID	Pakollinen	Juokseva numero, yhdessä tietolähetyksessä sama ID ei voi esiintyä kuin kerran.	-	
Toimittajan laskun tunniste	C0010	Toimittajan sisäinen laskun tunniste	Pakollinen		String	BT-1
Hankintayksikön laskun tunniste	C0020	Hankintayksikön sisäinen laskun tunniste	Pakollinen		String	
Tuoterivin järjestysnumero	C0030	Verkkolaskusanomien tuoterivin järjestysnumero	Pakollinen		String	BT-126
Toimittajan tuotenumero	C0040	Toimittajan tuotteelle tai palvelulle annettava tuotenumero	Pakollinen		String	BT-155
EAN-koodi	C0050	Tuotteen EAN-koodi	Pakollinen		String	BT-157
Tuotteen tai palvelun nimi	C0060	Toimittajan tuotteen tai palvelun nimi	Pakollinen		String	BT-153
Yksiköiden lukumäärä	C0070	Laskutettujen tuotteiden tai palveluiden lukumäärä	Pakollinen		Decimal	BT-129
Yksikkö	C0080	Laskutettujen tuotteiden tai palveluiden mittayksikkö (esim. kpl, h, kg)	Pakollinen		String	BT-130
Veroton yksikköhinta	C0090	Tuotteen tai palvelun veroton yksikköhinta	Pakollinen		Monetary	BT-148

Veroton yksikköhinta alennuksen jälkeen	C0100	Tuotteet tai palvelun veroton yksikköhinta alennuksen jälkeen	Pakollinen		Monetary	BT-146
Veroton tuoterivin kokonaishinta	C0110	Veroton tuoterivin kokonaishinta	Pakollinen		Monetary	BT-131
Alv-koodi	C0120	Verkkolaskulla annettu tuotteen alv-koodi	Pakollinen		String	BT-151
Alv-kanta	C0130	Tuotteen alv-kanta	Pakollinen		Percentage	BT-152